

Evropa bez berliček Spojených států

Miloš Balabán

Antonín Rašek v komentáři pro Právo (Počkáme si, až se Trump ukáže, 12. 12.) došel k závěru, že by evropští i naši politikové měli být aktivnější a neměli by čekat se založenýma rukama na politickou strategii Donalda Trumpa.

Měli by si ujasnit postoje k řadě témat, hlavně k podobě NATO, vztahy k Rusku a k Číně. A nemělo by je překvapit, že Trump bude v první řadě hájit zájmy USA.

Určitě má pravdu. Evropa to má ale teď hodně těžké. Trump je naprosto nepředvídatelný. V kampani mnohé šokoval např. jeho pohled na NATO. Po volbách některá vyjádření rétoricky korigoval, jenže překvapení pokračují. O zahraniční politice debatuje Trump přes Twitter, telefonuje tchajwanské prezidentce nebo posílá CIA vzkaz, že její vývody o zasahování ruských hackerů do voleb jsou směšné.

Něco naznačují i nominace na posty v prezidentské administrativě. To, že se ministrem zahraničí stane šéf ropného gigantu Exxon Mobil Rex Tillerson, který má výborné kontakty v Rusku a je odpůrcem sankcí, musí u řady politiků v Evropě vyvolat až paniku.

Není to předzvěst zásadnějších změn a posunů v americké zahraniční politice? Na tuto otázku odpověděl na webu Project Syndicate německý ministr zahraničí v letech 1998–2005 Joschka Fischer.

Napsal, že Amerika směřující k izolacionistickému nacionalismu zůstane nejsilnější zemí světa, nebude ale dále garantovat bezpečnost západních zemí nebo bránit mezinárodní pořádek založený na svobodném obchodu a globalizaci.

Podle Fischera bychom neměli mít iluze: Evropa je příliš slabá a rozdělená na to, aby mohla zaměnit USA ve strategickém smyslu, a bez vedení USA nemůže Západ přežít. Proto Západ, tak jak ho nyní známe, téměř určitě před našimi zraky zhyne.

Příliš chmurná vize? Snad ano. Nicméně o jednom není pochyb. Evropa se bude muset učit více žít ve světě i bez Ameriky, mít samostatnější zahraniční a bezpečnostní politiku. Existovat vedle „velké trojky“ USA, Číny a Ruska, jednat i s dalšími velkými aktéry, jako je Indie či Brazílie.

Problém ale je, že Evropu zastihlo Trumpovo vítězství ve chvíli existenciální krize. A na rozdíl od Pekingů či Moskvy, kam může Trump telefonovat na pověstné jedno číslo, což mu nepochybně vyhovuje, v Evropě takové číslo stále není.

Proto možná právě teď nastal rozhodující okamžik k velké inventuře evropského projektu, podívat se na to, co funguje a co ne, nebyrokraticky narýsovat novou vizi a nové mechanismy jeho fungování.

Trump, který přivítal brexit, s tím Evropské unii určitě nepomůže.

(Autor je bezpečnostní analytik)